

Analýza přeshraničních fúzí českých společností s primárním zaměřením na česko-německé

*Patrik Marek**

Abstrakt:

Tento článek se zaměřuje na přeshraniční fúze realizované v letech 2008 až 2020 s českými společnostmi, přičemž v úvodu je čtenář vnesen do celé problematiky přeshraničních fúzí společně s vymezením důvodů uskutečnění této transakce.

Pro přehledné vymezení adekvátní a aktuálně platné legislativy v této oblasti je ve 2. kapitole uveden historický vývoj podstatných evropských směrnic regulujících fúze a jejich novelizací do začátku roku 2022 se stanovením těch povinností, které společností při provádění přeshraniční fúze vznikají.

Podstatná část textu je zaměřena na analýzu celkového počtu přeshraničních fúzí, které byly realizovány s českými společnostmi ve výše stanovených letech. Celková četnost je následně rozložena a analyzována dle jednotlivých členských států, v nichž měla sídlo společnost účastníci se přeshraniční fúze s českou společností, a zkoumány základní parametry fúze.

Největší pozornost je věnována fúzím českých a německých společností, u kterých se předpokládá vysoká četnost z důvodu geografického umístění obou států, a analýze jednotlivých prvků přeshraniční fúze dle vyhotoveného projektu fúze.

Poslední část celého textu se zabývá zhodnocením hospodaření a výkonnosti podniků v letech následujících po zvoleném rozhodném dni fúze společností účastníků se česko-německé přeshraniční fúze.

Klíčová slova: Přeshraniční fúze; Desátá směrnice; Analýza realizovaných fúzí.

JEL klasifikace: G34, K22, M41.

1 Úvod

Fúze, ať již vnitrozemské či přeshraniční, se společně s rozdělením či přemístěním sídla dostaly od počátku třetího tisíciletí do hledáčku odborné veřejnosti i společností samotných. Ty hledají způsoby, jak zefektivnit podnikání, strukturu skupiny, organizaci výroby a podobně. Fúze se staly jednou z běžných možností, jíž vlastníci dokáží propojovat či restrukturalizovat svoji podnikatelskou činnost. Hlavním účelem takového spojení je vznik určitého většího ekonomického celku, synergického efektu či posílení pozice na trhu, které je doprovázeno vidinou

* Patrik Marek; Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta financí a účetnictví, katedra finančního účetnictví a auditingu, nám. W. Churchilla 4, 130 67 Praha 3; <marp07@vse.cz>.

Tento článek byl připraven v rámci vědeckého projektu IGS F1/41/2021 „Empirická analýza účetního řešení podnikových kombinací a dopad na vypořádací schopnost účetních závěrek nástupnických společností“ na Fakultě financí a účetnictví VŠE v Praze.

vyššího zisku (Kislingerová aj., 2007). A často jsou tyto záměry uskutečňovány i přes hranice jednoho státu, v nejčastějším případě mezi státy Evropské Unie¹. Lukeš (2020) však připomíná, že řada fúzí je uskutečňována bez ekonomického opodstatnění pouze na základě subjektivního rozhodnutí vrcholového vedení. Odkazuje se tak na teorii impéria od Fredericse a Araty (1987), dle kterých je touha managementu po řízení velké korporace významným motivem pro její realizaci.

K rozkvětu oblíbenosti přeshraničních transakcí na území Evropského hospodářského společenství přispěla velkou měrou harmonizace evropského práva v oblasti přeshraničních uspořádání, které bylo postupně transponováno do národních legislativ jednotlivých členských států. To mělo a stále má za následek zvyšující se četnost především přeshraničních fúzí, které se tak staly fenoménem poslední dekády a očekává se zvyšující se tempo celkového počtu také v budoucnu. Důvodem pro častější realizaci takovýchto podnikových kombinací je postupné zpřehlednění a zjednodušení právního prostředí na evropském trhu skrze nové směrnice a nařízení. Důsledkem toho může být rozhodnutí managementu realizovat fúzi s motivem představující například získání větší tržní síly související se synergii, dosažení lepší podmínek pro dluhové financování, získání know-how či stále významnější daňové plánování společností (Langová, Otavová, 2017). Jak také uvádí Skálová ve článku Hlaváče (2020), většina projektů přeshraničních fúzí českých společností uváděla za hlavní důvod zjednodušení vlastnické struktury v kombinaci se snížením administrativních nákladů.

Zda však realizace fúze byla efektivní a nástupnické společnosti se zvýšila její výkonnost, je potřeba zhodnotit až s částečným časovým odstupem. Jak upozorňuje Pham (2014), i přesto, že existuje mnoho způsobů měření výkonnosti, zatím nebylo dosaženo společného konsenzu jednoznačného a obecného přístupu k měření výkonnosti fúzí a akvizic. Existuje však mnoho různých přístupů a je pouze na rozhodnutí finanční analytika, kterou metodu zvolí. Hypoteticky by však realizace fúze měla zlepšit výkonnost podniku. Pokud by se tak nedělo, mohla by vyvstát otázka, zda management společnosti jednal s péčí řádného hospodáře.

2 Evropská legislativa v oblasti přeshraničních fúzí

Primárním a stěžejním právním předpisem regulující oblast přeshraničních fúzí na evropském území je Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/56/ES o přeshraničních fúzích kapitálových společností z roku 2005 (též označovaná jako „Desátá směrnice“), jejíž obsah byl transponován a nabyl v české legislativě účinnosti v druhé polovině roku 2008 skrze nový zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev (Skálová, 2019). V Německé spolkové republice pak obdobně pomoci novelty tamějšího transformačního zákona – Umwandlungsgesetz (Německo, 2021).

¹ Dále také s Norskem, Lichtenštejnem a Islandem.

Je důležité zmínit mimo jiné také směrnici 2011/35/EU z roku 2011 o fúzích akciových společností. I přesto, že se na první pohled může zdát, že její obsah přímo nekoresponduje s právní úpravou přeshraničních fúzí, jsou v ní stanoveny určité pasáže, jež se využívají i u přeshraničních uspořádání, například definice pojmů, postupy a způsoby realizace.

Obě zmíněné směrnice byly v roce 2017 z důvodu zpřehlednění a zjednodušení obchodního práva nahrazeny novou směrnicí 2017/1132 o některých aspektech práva obchodních společností, jež v kodifikovaném znění přejímá do svého obsahu výše uvedené směrnice.²

Zároveň byla v roce 2019 schválena a přijata nová směrnice, která mimo jiné upravuje také přeshraniční fúze. V této nové směrnici EU 2019/2121, kterou se mění směrnice (EU) 2017/1132, pokud jde o přeshraniční přemístění sídla, fúze a rozdělení, jsou vysvětleny a upraveny nové oblasti, mezi něž patří ochrana věřitelů a společníků, požadavky na osvědčení předcházející fúzi, a především požadavky na informace, které musejí být v členských státech zaznamenány do veřejných rejstříků. Tato směrnice musí být transponována do národních úprav do konce ledna 2023.

Je zřejmé, že při realizaci přeshraničních fúzí jsou stěžejní právě tyto právní předpisy, které až na poslední zmíněnou z roku 2019 byly všechny na počátku roku 2022 transponovány nejen do české legislativy. Nicméně nelze opomenout, že veškeré sekundární právo Evropské Unie³ i nadále vychází z primárního práva Evropské Unie související se 4 zakládajícími smlouvami, jež stanovují mimo jiné volný pohyb osob a kapitálu jako základní princip fungování jednotného evropského trhu.

Ve zmíněných právních předpisech jsou stanoveny návodné postupy a pravidla, která musí být dodržena při realizaci přeshraničních fúzí. Podle Biermeyera (2013) je důsledkem zavedení Desáté směrnice až dvojnásobně zvýšená aktivita společností v oblasti přeshraničních fúzí na evropském trhu, a to především díky zjednodušení a zrychlení celého procesu přeměny. Nelze však zároveň zapomínat, že i nadále je při těchto transakcích povinnost společností dodržovat předpisy vnitrostátního práva. V České republice můžeme za stěžejní považovat především již zmíněný zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev v aktuálním znění. Některá relevantní ustanovení lze však nalézt také v zákoně č. 89/2012 Sb., nový občanský zákoník.

Podle evropského i českého práva musí zúčastněné společnosti při realizaci přeshraniční fúze vytvořit konkrétní dokumenty, ať již ve vlastní režii či skrze

² Celkem tato směrnice nahradila 6 směrnic – kromě již zmíněných pak směrnici 82/891/EHS z roku 1982, směrnici 89/666/EHS z roku 1989, směrnici 2009/101/ES z roku 2009 a směrnici 2012/30/ES z roku 2012

³ Nařízení, směrnice, rozhodnutí, doporučení a stanoviska.

nezávislou třetí stranu, jenž jsou nutné k tomu, aby mohla být přeshraniční fúze dokončena a schválena kontrolním orgánem členského státu.⁴ (Skálová, 2019).

Asi nejzákladnějším a vždy povinným dokumentem pro uskutečnění fúze, bez ohledu na to, zda se jedná o vnitrozemskou či přeshraniční, je společný projekt fúze zúčastněných společností. Ten musí obsahovat alespoň informace stanovené Desátou směrnicí (a samozřejmě i zákonem o přeměnách), mezi něž patří kromě základních identifikačních údajů například rozhodný den fúze, výměnný poměr podílů společníků a případný peněžitý doplatek či zapojení zaměstnanců do vedení nově vzniklé společnosti.

Vedle projektu fúze musí zúčastněné společnosti dle článku 7 Desáté směrnice vyhotovit zprávu o přeshraniční fúzi, ve které vysvětlí své důvody pro uskutečnění přeshraniční přeměny, její hospodářské vlivy a dopady na společníky, věřitele a zaměstnance.

V neposlední řadě je zapotřebí, aby byla nezávislým znalcem či znalci vytvořena znalecká zpráva ke společnému projektu fúze. V České republice je znalec jmenován místně příslušným soudem (Skálová, 2010). Opět jsou v článku 8 Desáté směrnice, případně v § 114 zákona o přeměnách, stanoveny minimální požadavky, které musí zpráva obsahovat. Tato povinnost odpadá v případech, kdy se všichni společníci shodnou, že znaleckou zprávu není třeba vyhotovit, a v případech, kdy nástupnická společnost drží alespoň 90% podíl na zanikající společnosti, pokud vnitrostátní právo nestanoví jinak.

Jedním ze závěrečných kroků při realizaci přeshraniční fúze je schválení valnými hromadami zúčastněných společností. Alespoň jeden měsíc před konáním valných hromad musí být společníkům zveřejněny výše zmíněné dokumenty. Nad celým procesem celou dobu dohlíží v každém členském státu, ve kterém mají zúčastněné společnosti své sídlo, příslušný kontrolní orgán, jež následně vyhotoví osvědčení, že celý proces byl veden v souladu s vnitrostátním právem a splňuje všechny formální požadavky k tomu, aby byla přeměna zapsána do obchodního rejstříku, čímž je celá transakce dokončena.

3 Analýza přeshraničních fúzí s českým prvkem v letech 2008 až 2020

3.1 Metodologie práce

Každá společnost účastnící se přeměny má na základě § 2 zákona o přeměnách obchodních společností a družstev povinnost zveřejnit údaje o realizované přeměně v obchodním věstníku Ministerstva vnitra ČR (MV ČR, 2022). Právě informace v něm uložené na stránce ov.gov.cz byly stěžejní k zajištění dat pro celkovou studii.

⁴ Může představovat rejstříkový soud, notáře či jiný orgán, který bude kontrolovat všechny zákonné povinnosti společností stanovený vnitrostátním právem. V České republice tento kontrolní orgán vykonávají notáři.

Klíčovým slovem pro hledání za použití filtru „Sbírka listin“ a „Fúze a rozdělení“ všech krajských soudů ČR bylo slovo „Přeshraniční fúze“ od 1. ledna 2008 do 31. 12. 2020. Po spuštění hledání bylo nalezeno celkem 376 záznamů. Jelikož se jedná o velký počet výsledků a vzhledem k délce zkoumaného období, byla částečně využita již dříve zpracovaná a analyzovaná data z let 2008 až 2018 v diplomové práci Anny Sukové (2020), která taktéž využila a ověřila data v pracích již dříve zhotovených. Namátkou bylo z výsledků hledání v obchodním věstníku vybráno několik záznamů a ověřeno, že příslušná přeshraniční fúze je již obsažena v datech o realizovaných transakcích mezi lety 2008 a 2018.

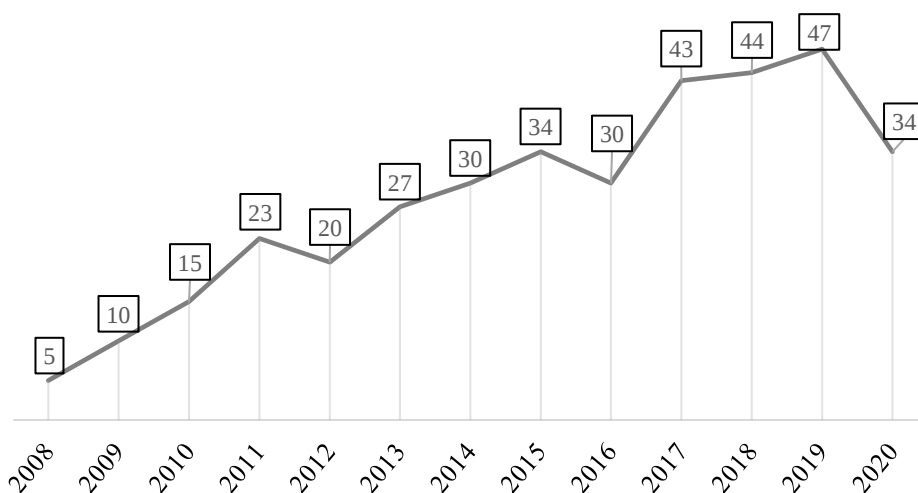
Z výsledků nalezených v obchodním věstníku byly následně autorem doplněny a analyzovány projekty přeshraničních fúzí realizovaných v letech 2019 a 2020 uložené v obchodním rejstříku Ministerstva spravedlnosti ČR (MS ČR, 2022), do kterého je musí společnosti účastníci se fúze povinně vkládat dle § 33 zákona o přeměnách.

Po očištění o chybné či duplicitní záznamy byl stanoven finální počet 362 uskutečněných přeshraničních fúzí v letech 2008 až 2020, kterých se účastnila česká obchodní společnost.

3.2 Analýza uskutečněných přeshraničních fúzí

Mezi roky 2008 až 2020 tedy bylo uskutečněno 362 přeshraničních fúzí, při kterých alespoň jednou ze zúčastněných společností byla společnost se sídlem na území České republiky. Rozložení do jednotlivých let uvádí Obrázek 1.

Obr. 1 Počet realizovaných přeshraničních fúzí s českými společnostmi v jednotlivých letech 2008–2020



Zdroj: Suková (2020), vlastní zpracování a doplnění autora na základě projektů fúze získané z Obchodního rejstříku.

Z něj lze vypožorovat, že v průběhu let počet realizovaných přeshraničních fúzí až na výjimku v posledním sledovaném roce a nepatrný pokles v letech 2012 a 2016 roste konstantně stabilním tempem, čímž je dokázán předpoklad stanovený v úvodu tohoto článku, tedy, že přeshraniční fúze jsou stále oblíbenější a běžnější možností k propojování svých podnikatelských činností. Poklesy v letech 2012 a 2016 lze spíše označit za přirozenou odchylku, jelikož nelze určit konkrétní příčinnou souvislost této změny. Snížení počtu uskutečněných přeshraničních uspořádání v roce 2020, tedy v posledním roce sledovaného období, je dle názoru autora způsoben celosvětovým rozšířením nového typu koronaviru SARS-Cov-2, kdy na několik měsíců zamrzla globální ekonomika a společnosti z tohoto důvodu žily dlouhou dobu v nejistotě, což mohlo tuto aktivitu dočasně ovlivnit. Avšak tato souvislost není zatím nijak empiricky dokázána a jedná se pouze o subjektivní názor autora tohoto článku.

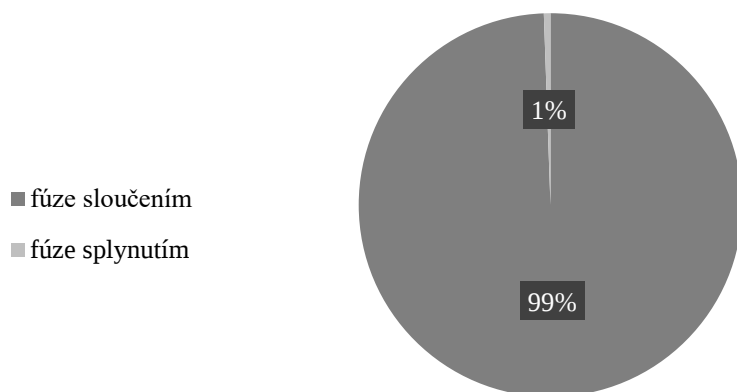
Tento trend je dodržen nejen u českých společností, ale také u společností se sídlem na území celé Evropské Unie, což potvrzuje například rozsáhlá empirická Studie o uskutečněných přeshraničních kombinacích zpracovaná univerzitou v Maastrichtu (Maastricht University, 2020), jež zkoumala přeshraniční mobilitu společností na území Evropské Unie a Evropského hospodářského společenství mezi lety 2007 a 2019.

Dle Studie je důvodem rostoucí oblíbenosti a trendu především zavedení zmíněné Desáté směrnice z roku 2005, kterou musely členské státy povinně implementovat do svých právních řádů, čímž byl z právního pohledu významně zjednodušen celý proces transakcí. Z účetního pohledu však i nadále existovaly v některých členských státech odlišné podmínky, což zapříčinilo nižší aktivitu společností v prvních letech sledovaného období. Podle Plucarové a Skálové (2017) se významným milníkem stal rok 2012, ve kterém vstoupila v účinnost novela zákona o přeměnách, jež umožnila českým zúčastněným společnostem stanovit si rozhodný den⁵ na libovolný den až do dne zápisu fúze do obchodního rejstříku. Tato úprava tedy umožnila zúčastněným společnostem si stanovit rozhodný den flexibilně (zpětně či do budoucna, maximálně však do dne zápisu fúze do obchodního rejstříku) tak, aby toto řešení bylo v souladu s legislativami členských států, ve kterých mají zúčastněné společnosti svá sídla.

V následujících odstavcích jsou popsány parametry, které byly za účelem této práce analyzovány. Prvním zkoumaným prvkem u všech přeshraničních fúzí byla forma její realizace, tedy, zda proběhla fúze sloučením či splynutím. Rozložení těchto forem uvádí Obrázek 2.

⁵ Rozhodný den představuje takový den, od kterého se jednání zanikající společnosti z účetního pohledu uskutečňuje na účet společnosti nástupnické.

Obr. 2 Poměr forem realizace přeshraničních fúzí

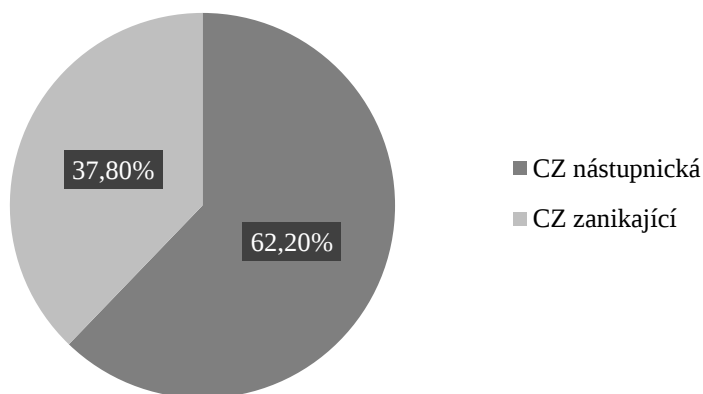


Zdroj: Suková (2020), vlastní zpracování a doplnění autora na základě projektů fúze získané z Obchodního rejstříku.

Výsledky analýzy přeshraničních fúzí s českými společnostmi tak dokázaly oblíbenost jedné z forem realizace fúze, a to fúzi sloučením, pomocí které bylo realizováno až 99 % (360) všech transakcí. Pouze ve dvou případech z celkového počtu se vlastníci rozhodli o uskutečnění fúze formou splynutí. Dle Plucarové a Skálové (2017) je hlavní příčinou úspora administrativních nákladů, které lze dosáhnout u fúzí realizovaných formou sloučení, aniž by byl zvyšován základní kapitál nástupnické společnosti.

Na Obrázku 3 je celkový počet přeshraničních fúzí poměrově rozdělen na ty, které byly realizovány směrem do a z České republiky.

Obr. 3 Postavení českých společností při přeshraničních fúzích



Zdroj: Suková (2020), vlastní zpracování a doplnění autora na základě projektů fúze získané z Obchodního rejstříku.

Při bližším pohledu na geografický aspekt přeshraničních fúzí lze pozorovat, že investoři a vlastníci volí častěji (přibližně 2/3 všech transakcí) sídlo nástupnické společnosti na území našeho státu. Nutno podotknout, že Desátá směrnice nijak neomezuje volbu sídla nástupnické společnosti, tudíž dohoda mezi vlastníky zúčastněných stran může teoreticky sídlo nástupnické společnosti založit na území kteréhokoliv členského státu, avšak nelze opomenout, že je nutné dodržovat právní podmínky onoho státu. Může se tedy stát, že na území České republiky vznikne po fúzi nová nástupnická společnost, aniž by kterákoliv ze zúčastněných byla českou společností.

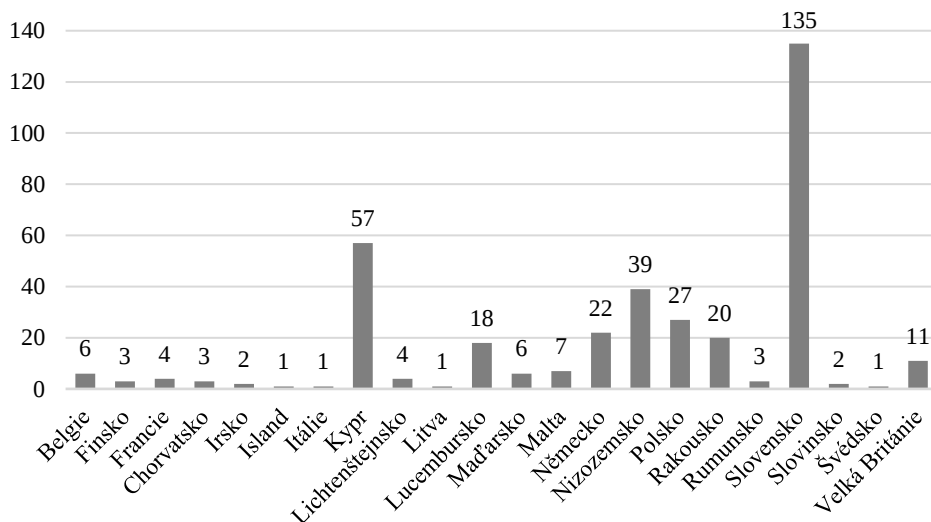
V celkem 233 případech tedy přeshraniční fúze směřovaly směrem do České republiky, ve zbývajícím počtu transakcí poté bylo sídlo nástupnické společnosti voleno v jiném členském státu. Tato „převaha“ však nebyla dodržena v celém sledovaném období. Do roku 2012 přeshraniční fúze častěji směřovaly z České republiky. Jakýsi bod zvratu nastal v roce 2013, kdy se poměr obrátil a postupně se rozšiřovaly pomyslné kleště. Dle Plucarové a Skálové (2017) lze tento jev připisovat právě na vrub zmíněné novele zákona o přeměnách obchodních společností z roku 2012, která umožnila zúčastněným společnostem stanovit si rozhodný den libovolně až do dne zápisu fúze do obchodního rejstříku. Do té doby bylo toto chybějící ustanovení často takovou překážkou, že stanovení rozhodného dne bylo v rozporu s právem jednoho nebo druhého státu.

Podívejme se nyní ještě podrobněji na státy, s jejichž společnostmi ty české nejčastěji spojují svá podnikání. Asi nikoho nepřekvapí, že ve většině případů jsou přeshraniční uspořádání realizována se slovenskými společnostmi, což dokazuje také Obrázek 4.

Dle Hlaváče (2020) je *„důvodem zejména téměř nulová jazyková bariéra a podobnost právních, účetních a daňových legislativ obou států“*. Všechna tato vysvětlení samozřejmě vychází ze společné historie a geografického umístění obou států. Celkem takovýchto fúzí bylo uskutečněno 135 ve sledovaném období (98 směrem do ČR a 37 s nástupnickou společností ve Slovenské republice).

S velkým odstupem poté následuje Kypr, s jejichž společnostmi bylo realizováno celkem 57 přeshraničních fúzí, a Nizozemsko s 39 těmito podnikovými kombinacemi. Dle Sklenára (2016) je nejčastějším důvodem pro česko-kyperské fúze dobré ekonomické prostředí, a především příznivé daňové podmínky na území této ostrovní republiky ve Středozemním moři. Obdobné důvody jsou předpokládány i v případě zmíněného státu Beneluxu. Ačkoliv v obou případech fúze směrem na naše území převýšily počet fúzí s nástupnickou společností v těchto členských státech, obecně jsou právě tyto země častokrát voleny jako místo sídla nástupnických společností.

Obr. 4 Realizované přeshraniční fúze s jednotlivými členskými státy v letech 2008–2020



Zdroj: Suková (2020), vlastní zpracování a doplnění autora na základě projektů fúze získané z Obchodního rejstříku.

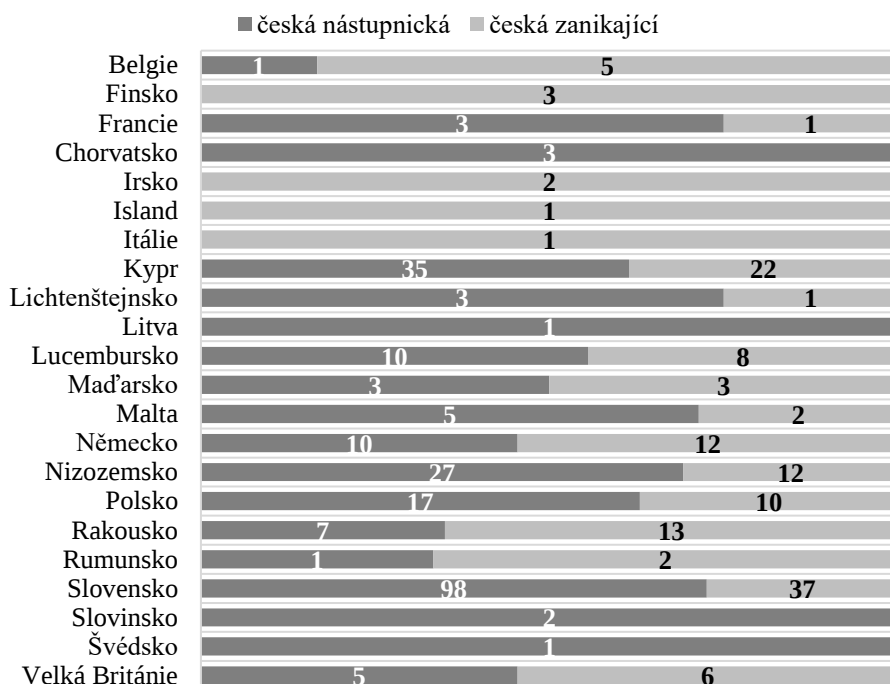
Zároveň si lze všimnout, že celkový součet uskutečněných přeshraničních fúzí (373) se všemi členskými státy uvedený na Obrázku 4, kdy česká společnost je jednou ze zúčastněných společností, neodpovídá celkovému počtu provedených přeshraničních fúzí (362) během zmíněných 13 let stanovených v úvodu kapitoly. Důvod tohoto rozdílu je prostý. Některých podnikových kombinací se účastní více společností z různých členských států Evropské Unie, a tudíž jsou tyto země započítány do přehledu států započítány vícekrát, i přesto, že se fakticky jedná pouze o jednu přeshraniční fúzi uvedenou v přehledu na Obrázku 1.

Obrázek 5 pak celkové počty uskutečněných přeshraničních fúzí dle jednotlivých států rozděluje na situace, kdy česká společnost vystupovala v roli nástupnické a kdy v roli zanikající společnosti.

Směrem do České republiky logicky v návaznosti na Obrázek 4 nejvíce fúzovaly společnosti ze Slovenska. Bylo jich celkem 98. S přibližně třetinou tohoto počtu následuje Kypr (35) a dále Nizozemsko (27).

Na druhou stranu české zanikající společnosti měly své nástupnické společnosti opět nejčastěji na Slovensku (37) a na Kypru (22) následované naším jižním sousedem Rakouskem (13).

Obr. 5 Postavení českých společností při fúzi s konkrétním členským státem



Zdroj: Suková (2020), vlastní zpracování a doplnění autora na základě projektů fúze získané z Obchodního rejstříku.

4 Analýza česko-německých přeshraničních fúzí

Tato část článku se bude zabývat přeshraničními fúzemi realizovanými mezi Spolkovou republikou Německo a Českou republikou ve stejném sledovaném období let 2008 až 2020.

Pro začátek bude vhodné si nastínit rozdíly mezi českou a německou legislativou v souvislosti s prováděním přeshraničních fúzí. Z důvodu harmonizace evropského práva nelze shledat mezi legislativami obou států žádné významnější rozdíly. Hlavním právním předpisem v České republice v oblasti fúzí je již dříve zmíněný zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev. V Německu se pak jedná o Transformační zákon Umwandlungsgesetz. Do obou předpisů byly již samozřejmě transponovány všechny aktuální směrnice zmíněné v úvodu tohoto článku s výjimkou té z roku 2019.

V oblasti účetnictví je v České republice primárním předpisem zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, v Německu je to pak Obchodní zákoník Handelsgesetzbuch. V obou zemích následně existují další zákony, vyhlášky či

standards, které dále rozvíjejí účetní praxi a stanovují určitá specifika. Balíčková (2020) také uvádí, že německé účetní předpisy se po přijetí zákona o modernizaci účetního zákona v roce 2009 velmi přiblížily Mezinárodním standardům účetních výkaznictví IAS/IFRS. Hlavním rozdílem mezi českou a německou úpravou je stanovení rozhodného dne. V České republice je rozhodný den stanoven na první den účetního období, přičemž od tohoto dne je jednání zanikající společnosti považováno za jednání nástupnické společnosti a k tomuto dni dochází k účetnímu řešení fúze. Německá legislativa se však vrací trochu v čase a jelikož termín rozhodný den tamní předpisy neznají, Transformační zákon ve spojení s Transformačním daňovým zákonem stanovuje, že k účetnímu převodu majetku a závazků dochází retrospektivně ke konci rozvahového dne. Jinými slovy účetní účinky přeměny nastávají v Německu k rozvahovému dni, např. 31.12., ve 23:59, zatímco v České republice k těmto účinkům dochází přesně 1.1. v 0:00.

Dalším rozdílem je povinnost sestavení zahajovací rozvahy. Česká legislativa požaduje její sestavení k prvnímu dni účetního období, tj. v případě fúzí k rozhodnému dni přeměny. V Německu však žádná taková povinnost neexistuje.

Naopak mezi společné znaky lze zařadit ocenění jmění, jehož přecenění dle posudku znalce není vyžadováno v případě fúze sloučením v situacích, kdy nedochází ke zvyšování základního kapitálu nástupnické společnosti. Účetní jednotky v obou zemích mají rovněž možnost převzít majetek a závazky v účetních hodnotách, které vykazovala zanikající společnost. Povinnost ocenění jmění všech zanikajících společností při realizaci fúze splynutím platí taktéž v obou zemích.

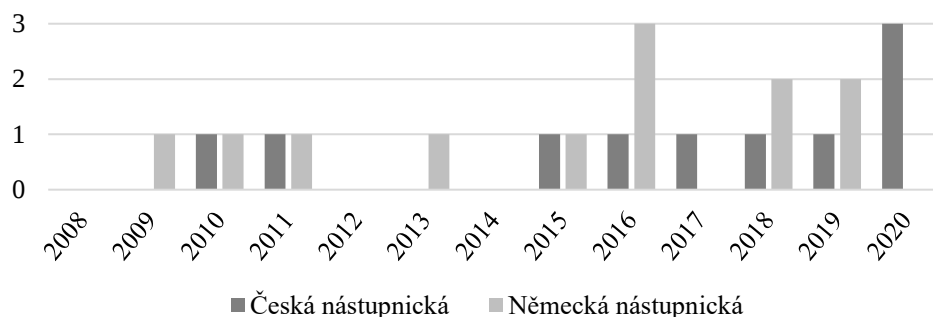
K zajištění informací pro provedení analýzy uskutečněných fúzí byla využita již zpracovaná data popsaná v metodologii práce v subkapitole 3.1. Výstupy následně sloužily k vyhledání společných projektů přeshraniční fúze, které se uskutečnily mezi společnostmi z České republiky a Německem bez ohledu na plánované sídlo nástupnické společnosti, ve Sbírce listin obchodního rejstříku.

4.1 Přehled česko-německých přeshraničních fúzí

V návaznosti na předešlou kapitulu můžeme vymezit, že od roku 2008 bylo realizováno celkem 22 přeshraničních fúzí mezi českými a německými obchodními společnostmi. Lze konstatovat, že Německo patří pro české společnosti k častěji zvoleným státům, a to především z geografického důvodu. Z celkového počtu 22 fúzí pak bylo 10 uskutečněno s českou nástupnickou společností a ve 12 zbývajících případech fúze proběhly směrem do Německa. I přes nepatrné rozdíly ale lze stanovit, že rozložení plánovaných sídel nástupnických sídel mezi Českou republiku a Německo je přibližně srovnatelné.

Obrázek 6 potvrzuje hypotézu, která byla nepřímě stanovená v předchozích odstavcích tohoto článku, tedy že do roku 2012 byla aktivita českých společností v oblasti přeshraničních fúzí nižší až do okamžiku přijetí novely zákona o obchodních korporacích z roku 2012.

Obr. 6 Počet realizovaných česko-německých přeshraničních fúzí v letech 2008-2020



Zdroj: Vlastní zpracování autora na základě projektů fúze získané z Obchodního rejstříku.

Přímo v česko-německých fúzích se však projevila až s určitým časovým zpožděním přibližně 3 let. Do konce roku 2015 bylo provedeno pouze 8 přeshraničních fúzí, z toho 3 směrem do České republiky a 5 do Německa, přičemž v některých letech (2008, 2012 a 2014) dokonce k žádným takovýmto fúzím nedošlo. Alespoň částečný „boom“ nastává v roce 2016, od kterého byly v každém roce (výjimkou je rok 2017) realizovány více než 2 česko-německé přeshraniční fúze. To dokazuje také kvantum z roku 2020, ve kterém se realizovaly celkem 3 přeshraniční fúze, z nichž všechny směrem do České republiky. Tento počín nastal díky řetězci restaurací Vapiano, který v tomto roce spojil 3 své německé společnosti se 2 nástupnickými v tuzemsku.

4.2 Přeshraniční fúze s českou nástupnickou společností

V předešlém textu již bylo zmíněno, že z celkového počtu 22 česko-německých fúzí jich bylo 10 realizováno s nástupnickou společností se sídlem na našem území. Chronologicky ve spojitosti s Obrázkem 6 se jednalo o tyto nástupnické společnosti.

- 1) TECNOCAP s.r.o. (dále také jen „TEC“)
- 2) SABMillerBrandsEurope a.s. (dále také jen „SAB“)
- 3) Výstavnická, stavební a architektonická s.r.o. (dále také jen „VSA“)
- 4) Poděbradská Chance & Trading s.r.o. (dále také jen „POD“)
- 5) TCCM s.r.o. (dále také jen „TCCM“)
- 6) InterCora Real Estate s.r.o. (dále také jen „CORA“)
- 7) AGADOS, spol. s.r.o. (dále také jen „AGAD“)
- 8) VAP Franchising s.r.o. (dále také jen VAPF“)
- 9) VAP Licensing s.r.o. (dále také jen „VAPL“)
- 10) Hofmann Holding s.r.o. (dále také jen „HOF“)

V následujícím textu budou analyzovány základní prvky těchto přeshraničních fúzí. První z nich jsou uvedeny v Tabulce 1.

Tab. 1 Atributy jednotlivých přeshraničních fúzí s českou nástupnickou společností

	Typ fúze	Rozhodný den	Právní forma zanikajících společností	Právní forma nástupnické společnosti (CZ)
TEC	splynutí	01.01.2010	s.r.o.; s.r.o. (CZ)	s.r.o.
SAB	sloučení	01.09.2011	s.r.o.; s.r.o. (FR)	a.s.
VSA	sloučení	01.01.2015	s.r.o.	s.r.o.
POD	sloučení	01.10.2015	s.r.o.; s.r.o.; s.r.o.	s.r.o.
TCCM	sloučení	01.04.2017	s.r.o.	s.r.o.
CORA	sloučení	01.01.2018	s.r.o.	s.r.o.
AGAD	sloučení	01.01.2019	s.r.o.	s.r.o.
VAPF	sloučení	01.08.2020	s.r.o.; s.r.o.	s.r.o.
VAPL	sloučení	01.08.2020	s.r.o.	s.r.o.
HOF	sloučení	01.01.2021	s.r.o.	s.r.o.

Zdroj: Vlastní zpracování autora na základě projektů fúze získané z Obchodního rejstříku.

Pozn.: V závorce uveden stát sídla zanikající společnosti v případě, že vedle německé společnosti byla zanikající společností další společnost.

Jisté abnormality si lze všimnout ihned na začátku tabulky, a to, že přeshraniční fúze s českou nástupnickou společností TECNOCAP byla realizována formou splynutí. V předcházející kapitole 2 již bylo řečeno, že ve sledovaném období let 2008 až 2020 byly s českými společnostmi formou splynutí uskutečněny pouze dvě přeshraniční uspořádání tohoto typu, přičemž jedna z nich byla „objevena“ právě v této analýze. Všechny ostatní fúze byly provedeny již obvyklejší formou sloučení. Je zde tak názorně ukázán trend, že pro realizaci fúze je primárně volena forma sloučením, jejíž jedním z hlavních důvodů je snížení administrativních nákladů. V těchto případech totiž není dle § 253 zákona o přeměnách uložena povinnost ocenit jmění zanikající společnosti znalcem, pokud není zvyšován základní kapitál nástupnické společnosti.

Při analýze stanovení rozhodného dne fúze bylo zjištěno, že společnosti nejčastěji využívají nejjednodušší a neefektivnější cestu realizace fúze, kdy rozhodný den volí na první den účetního období a spojují tak okamžik sestavení konečné a řádné účetní závěrky do jednoho dne.

V polovině případů (5) tak byl rozhodný den fúze stanoven na 1. ledna, což pro dotčené společnosti zároveň představoval začátek účetního období, který mají shodný s kalendářním rokem. U fúze společnosti TCCM sice nebyl rozhodný den stanoven na počátek kalendářního roku, avšak společnost využívá roku hospodářského, od 1. dubna do 31. března příslušného roku, a proto rozhodný den

fúze, jejíž byla TCCM součástí, byl stanoven na počátek účetního období společnosti.

Proč byl však ve zbývajících 4 případech stanoven rozhodný den na první dny jiných měsíců než leden, není známo. Lze se maximálně domnívat, že účetní jednotky sestavují v pravidelných intervalech zprávy o hospodaření (tzv. reporting), a tudíž pro ně stanovení rozhodného dne v průběhu účetního období nepřináší dodatečné administrativní náklady. Zároveň ani v jedné z přeshraničních fúzí nebyla využita možnost spojit účetní a právní účinky fúze do jednoho okamžiku, tedy že rozhodný den byl stanoven na den zápisu fúze do obchodního rejstříku. Tato možnost totiž není povolena německými předpisy.⁶

Nyní se podívejme na analýzu právních forem společností, které byly účastny přeshraničních fúzí mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo (opět viz Tabulka 1). V souladu s § 184 zákona o přeměnách mohou kapitálové společnosti účastníci se přeshraniční fúze změnit svoji právní formu z akciové společnosti na společnost s ručením omezeným či naopak dle svého uvážení, aniž by se jednalo o přeměnu typu změna právní formy. Této možnosti však bylo využito pouze jednou, a to v případě přeshraniční fúze zanikající německé společnosti PilsnerUrquellDeutschlandGmbH a francouzské BIERES D'EUROPE SARL, jejímiž právními formami byla společnost s ručením omezeným, fúzujícími do české nástupnické společnosti SABMillerBrandsEurope a.s. s právní formou akciové společnosti.

Při všech ostatních fúzích však k nejružnějším kombinacím právních forem nedocházelo a těchto přeshraničních transakcí se v roli zanikající i nástupnické společnosti účastnily pouze společnosti s ručením omezeným (v Německu GmbH). V následující Tabulce 2 jsou uvedeny všechny případné změny základního kapitálu uskutečněných fúzí.

Ani zvyšování základního kapitálu nástupnických společností nebylo ve zmíněných česko-německých fúzích častým jevem. Základní kapitál se zvyšoval pouze při jedné přeshraniční fúzi, a to již zmíněné SABMillerBrandsEurope a.s. U této společnosti se tak nejen změnila právní forma, ale také zvyšoval základní kapitál, a to z 10 mil. Kč na 11 458 750 Kč.

U společnosti TECNOCAP nelze hovořit o zvyšování základního kapitálu jako takovém, jelikož nástupnická společnost vznikla až po fúzi splnutím, tudíž základní kapitál z logiky věci před fúzí nástupnická společnost neměla. Vazbu na ocenění je však nutno zmínit, protože základní kapitál nově vzniklé společnosti je tvořen z ocenění jmění zanikajících společností.

⁶ § 5 Transformačního zákona (Umwandlungsgesetz, Německo, 2021) ve spojení s § 2 Transformačního daňového zákona (Umwandlungssteuergesetz, Německo, 2003).

Tab. 2 Zvyšování základního kapitálu českých nástupnických společností

	Zvýšení ZK nástupnické společnosti	ZK zanikající společnosti/ společnosti (EUR)	ZK nástupnické společnosti před fúzí (Kč)	ZK nástupnické společnosti po fúzí (kč)
TEC	-----	250 000 100 000 000 ⁷	-----	100 000 000
SAB	ano	10 026 000 114 337	10 000 000	11 458 750
VSA	ne	25 500	200 000	beze změny
POD	ne	25 000 25 000	100 000	beze změny
TCCM	ne	25 000	20 000 000	beze změny
CORA	ne	3 835 000	200 000	beze změny
AGAD	ne	25 600	5 000 000	beze změny
VAPF	ne	25 000 30 000	200 000	beze změny
VAPL	ne	25 000	200 000	beze změny
HOF	ne	200 000	940 000	beze změny

Zdroj: Vlastní zpracování autora na základě projektů fúze získané z Obchodního rejstříku.

U ostatních společností však žádná zvláštnost identifikována nebyla a základní kapitál těch zúčastněných společností, které vystupovaly v roli nástupnické, se při fúzi neměnil. S tím se pojí také povinné či dobrovolné přecenění majetku souvztažně se stanovením výměnného poměru. Tento přehled uvádí Tabulka 3.

Jelikož při většině zmíněných přeshraničních fúzí nedocházelo ke zvyšování základního kapitálu nástupnických společností, neměly zúčastněné strany povinnost nechat ocenit své jmění posudkem znalce. Majetek a závazky zanikajících společností tak v těchto případech přebíraly v hodnotách, v jakých je účetní jednotky vedly ve svém účetnictví. S nezvyšováním základního kapitálu a neprovedením ocenění jmění zároveň souvisí i stanovení výměnného poměru pro vlastníky nástupnické společnosti. Ten ovšem opět u většiny společností nebyl určen. Nestalo se tak ani v případě nástupnické společnosti TECNOCAP s.r.o.⁸, jejíž jediným vlastníkem byla nizozemská TECNOCAP International N.V., která se

⁷ Částka je jako jediná uvedena v Kč, jelikož zanikající společností byla česká společnost TECNOCAP s.r.o.

⁸ Držitelem všech podílů německé zanikající společnosti GlasscapVerschlüsseGmbH byla česká zanikající společnost TECNOCAP s.r.o.

tak stala 100% vlastníkem této společnosti. Výměnný poměr byl stanoven pouze při dvou fúzích – SABMillerBrandsEurope a.s a Hoffman Holding s.r.o. – dle způsobu, jak jej uvádí Tabulka 3.

Tab. 3 Ocenění jmění a výměnný poměr při fúzích s českou nástupnickou společností

	Přecenění majetku	Ocenění jmění zanikající společnosti/ společnosti (kč)	Výměnný poměr	Případně, jaký byl výměnný poměr?
TEC	ano	14 535 000 355 041 000	ne	---
SAB	ano	343 000 000 103 000 000	ne ano	--- za 1 obchodní podíl v JH ⁹ 152,45 EUR dostane společník 389 ks akcií v JH 5 Kč/ks
VSA	ne	v účetních hodnotách	ne	---
POD	ne	v účetních hodnotách	ne	---
TCCM	ne	v účetních hodnotách	ne	---
CORA	ne	v účetních hodnotách	ne	---
AGAD	ne	v účetních hodnotách	ne	---
VAPF	ne	v účetních hodnotách (7210,6 EUR) v účetních hodnotách (4 387 220,77 EUR)	ne	--- ---
VAPL	ne	v účetních hodnotách (2 457 169,06 EUR)	ne	---
HOF	ne	v účetních hodnotách	ano	oba společníci zanikající společníci obdrží podíl na ZK nástupnické ve výši 50 %

Zdroj: Vlastní zpracování autora na základě projektů fúze získané z Obchodního rejstříku.

Zároveň musí zúčastněné společnosti dle Desáté směrnice o přeshraničních fúzích uvést ve společném projektu fúze mimo jiné dopady na zaměstnance zanikajících společností, které nastanou provedením takovéto kombinace. Identifikované dopady uvádí Tabulka 4.

⁹ Jmenovitá hodnota.

Tab. 4 Vliv na zaměstnanost fúzí s českou nástupnickou společností

	Měly zanikající společnosti zaměstnance?	Měla Fúze Vliv na jejich zaměstnance? Případně jaký?
TEC	ne ano	ne
SAB	ano ano	ne
VSA	ne	ne
POD	ne	ne
TCCM	ne	ne
CORA	ne	ne
AGAD	ne	ne
VAPF	ne ano	ne pracovní vztahy přejdou ze zanikající na nástupnickou společnost
VAPL	ne	ne
HOF	ne	ne

Zdroj: Vlastní zpracování autora na základě projektů fúze získané z Obchodního rejstříku.

Ve všech 10 případech neměla přeshraniční fúze dle jejího projektu žádný negativní vliv na zaměstnanost. Většina zanikajících společností dokonce neměla v době plánované fúze žádné zaměstnance, tudíž na zaměstnanost těchto společností nemohla mít fúze nikteré účinky.

4.3 Přeshraniční fúze s německou nástupnickou společností

Metaforicky se přesuneme na druhou stranu barikády a zanalyzujeme ty česko-německé přeshraniční fúze, při nichž se plánované sídlo nástupnické společnosti nacházelo na území Spolkové republiky Německo. Celkem se jednalo o 12 fúzí mezi českými a německými společnostmi, přičemž chronologicky uspořádaný seznam českých zanikajících společností je uveden zde:

- 1) Kennametal Czech s.r.o. (dále také jen „KENN“)
- 2) RICHEMONT PRAGUE s.r.o. (dále také jen „RICH“)
- 3) DEGI Prague PalacAndel s.r.o. (dále také jen „DEGI“)
- 4) Tecebim International s.r.o. (dále také jen „TECE“)
- 5) Sallerova výstavba xxxx s.r.o. (dále také jen „SALL“)¹⁰

¹⁰ V roli zanikající společnosti zúčastněné na této přeshraniční fúzi bylo celkem 6 českých společností, kdy jejich název se lišil pouze v místě označeném jako „xxxx“. Jednalo se o Sallerova výstavba spol. s r.o., Center I s.r.o., Mall III s.r.o., Objekt IV s.r.o., Pelhřimov s.r.o., Šumperk s.r.o., Alpha s.r.o.

- a. Sallerova výstavba, spol. s r.o.
- b. Sallerova výstavba Center I s.r.o.
- c. Sallerova výstavba Mall III s.r.o.
- d. Sallerova výstavba Objekt IV s.r.o.
- e. Sallerova výstavba Pelhřimov s.r.o.
- f. Sallerova výstavba Šumperk s.r.o.
- g. Sallerova výstavba – Alpha s.r.o.
- 6) EUROPA MÖBEL PRAHA obchod nábytkem s.r.o. (dále také jen „MÖBE“)
- 7) MITU Automotive a.s. (dále také jen „MITU“)
- 8) MSB Czech Logistics Services s.r.o. (dále také jen „MSB“)
- 9) Slyman s.r.o. (dále také jen „SLY“)
- 10) Uniper Trend s.r.o. (dále také jen „UNIP“)
- 11) Golfpark u Českého Krumlova s.r.o. (dále také jen „GOLF“)
- 12) GARDINIA HOME DECOR CR, spol. s r.o. (dále také jen „GARD“)

Opět byly nejdříve analyzovány základní atributy uskutečněných přeshraničních fúzí tentokrát s českou zanikající společností, přičemž výsledky uvádí Tabulka 5.

Tab. 5 Atributy jednotlivých přeshraničních fúzí s českou zanikající společností

	Typ fúze	Rozhodný den	Právní forma zanikajících společností	Právní forma nástupnické společnosti (DE)
KENN	sloučení	30.06.2008	s.r.o.	s.r.o.
RICH	sloučení	01.04.2010	s.r.o.	s.r.o.
DEGI	sloučení	01.01.2011	s.r.o.	s.r.o.
TECE	sloučení	01.01.2013	s.r.o.	s.r.o.
			s.r.o.	
			s.r.o.	
			s.r.o.	
SALL	sloučení	01.01.2015	s.r.o.	s.r.o.
			s.r.o.	
			s.r.o.	
MÖBE	sloučení	01.01.2016	s.r.o.	s.r.o.
MITU	sloučení	01.01.2016	a.s.	s.r.o.
MSB	sloučení	01.01.2016	s.r.o.	s.r.o.
SLY	sloučení	01.10.2018	s.r.o.	s.r.o.
UNIP	sloučení	01.08.2018	s.r.o.	s.r.o.
GOLF	sloučení	01.01.2019	s.r.o.	s.r.o.
GARD	sloučení	30.06.2018	s.r.o.	s.r.o.

Zdroj: Vlastní zpracování autora na základě projektů fúze získané z Obchodního rejstříku.

Při analýze toho, jakou formou byly přeshraniční fúze s českými zanikajícími společnostmi realizovány, nenalezneme zde žádnou abnormalitu, například fúzi provedenou formou splynutí. Jsou tedy dodrženy tendence, v níž je nejvyužívanějším typem fúze forma sloučení. Ta byla využita při všech uskutečněných transakcích, což také Tabulka 5 dokazuje. Stanovení rozhodného dne bylo opět nejčastěji voleno na 1. ledna příslušného roku u těch společností, jejichž účetní období je shodné s kalendářním rokem (celkem 7x). Výjimku tvoří společnost RICH, která určila rozhodný den fúze na 1. dubna, jež však představuje první den hospodářského roku, kterého společnost využívá.

Naopak jedné zvláštnosti si lze všimnout v případě společností KENN a GARD, které stanovily rozhodný den na konec června. U společnosti KENN, která využívá hospodářský rok, se jedná o poslední den účetního období. Musela tudíž dle českého zákona sestavit nejen konečnou účetní závěrku ke dni předcházejícímu rozhodný den, ale zároveň i řádnou účetní závěrku za období od rozhodného dne, tj. 30.6.2008, do konce účetního období, ve kterém byla fúze zapsána do obchodního rejstříku, tj. 30.6.2011, jelikož zápis fúze do obchodního rejstříku nastal až 30. září 2010. U druhé společnosti GARD byl stanoven stejný den v roce jako rozhodný den, avšak jiný rok, tj. 30.6.2018, ačkoliv účetní jednotka využívá kalendářní rok jako účetní období.

Jedním z možných vysvětlení této neobvyklosti v obou případech je rozdílná německá legislativa týkající se rozhodného dne (viz úvod kapitoly 4) nebo stanovení začátku účetního období německých nástupnických společností, které by mělo připadat na 1. července příslušného kalendářního roku. Druhé tvrzení však není podloženo fakty, jelikož přístup k datům německého obchodního rejstříku je zpoplatněn, a nebylo tedy možné si tyto údaje ověřit. V rámci dvou zbývajících fúzí, u společností SLY a UNIP, byl rozhodný den stanoven na první den jiného kalendářního měsíce než leden, ačkoliv společnosti využívají kalendářní rok jako účetní období. Důvod tohoto rozhodnutí není znám.

Obdobně jako u přeshraničních fúzí s českými nástupnickými společnostmi, které byly zmíněné v předešlém textu, nebyly identifikovány takové rozhodné dny, jejichž účinky by byly spojeny s účinky právními.

I při bližším pohledu na právní formy všech zúčastněných společností je dodržen převažující trend, při kterém se přeshraničních fúzí účastní ve většině případů v jednotlivých zemích společnosti s ručením omezeným. Až na jednu výjimku tak všechny zanikající i jejich nástupnické společnosti měly tuto právní formu, a tudíž se dá i v této situaci učinit závěr, že společnosti mnohdy volí nejjednodušší a nejrychlejší cestu, jak spojit svá podnikání za účelem vytvoření vyššího ekonomického celku.

Kombinace různých právních forem bylo dosaženo pouze v případě fúze české zanikající společnosti MITU jako akciové společnosti, jež fúzovala do německé

MITU Automotive Deutschland GmbH, jejíž právní forma, jak již GmbH napovídá, byla společnost s ručením omezeným.

Jak lze vidět v Tabulce 6, z žádného projektu přeshraniční fúze v těchto 12 zmíněných případech s českými zanikajícími společnostmi nevyplývalo žádné plánované zvýšení základního kapitálu německé nástupnické společnosti.

Tab. 6 Zvyšování základního kapitálu německých nástupnických společností

	Zvýšení ZK nástupnické společnosti	ZK zanikající společnosti/ společností (Kč)	ZK nástupnické společnosti před fúzí (EUR)	ZK nástupnické společnosti po fúzí (EUR)
KENN	ne	200 000	38 347 000	beze změny
RICH	ne	57 200 000	13 070 000	beze změny
DEGI	ne	200 000	25 000	beze změny
TECE	ne	336 384 000	9 040 000	beze změny
		150 000 000		
		16 600 000		
		23 200 000		
SALL	ne	40 100 000	25 000	beze změny
		9 200 000		
		6 500 000		
		15 100 000		
MÖBE	ne	160 520 000	26 000	beze změny
MITU	ne	2 000 000	25 000	beze změny
MSB	ne	200 000	25 000	beze změny
SLY	ne	200 000	25 000	beze změny
UNIP	ne	120 909 000 000	283 445 000	beze změny
GOLF	ne	500 000	25 000	beze změny
GARD	ne	100 000	50 000 DEM*	beze změny

Zdroj: Vlastní zpracování autora na základě projektů fúze získané z Obchodního rejstříku.

Pozn.: * Německá marka (Deutsche Mark).

Zajímavým se může zdát základní kapitál české společnosti Uniper Trend s.r.o., jenž byl v roce 2014 zvýšen na vysokých 120 909 mil. Kč. Tato společnost UNIP byla energetickým podnikem, která dříve spadala pod holding E-ON, avšak následně jej koupila jiná německá společnost a naplánovala právě tuto přeshraniční fúzi dvou svých sesterských společností.

Za druhou neobvyklost lze označit základní kapitál německé nástupnické společnosti Gardinia Home Decor GmbH, se kterou fúzovala česká společnost GARD. Zapsaný základní kapitál této společnosti není vyjádřen v eurech, nýbrž v měně, která v Německu platila ještě před jeho vstupem do eurozóny v lednu 1999, tedy v markách. Z logiky věci musela tato německá účetní jednotka vzniknout ještě před tímto datem. Dle § 5 německého zákona o společnostech s ručením omezeným

však musí být základní kapitál společnosti vyjádřen v zaokrouhlené částce v eurech. Z uvedeného vyplývá, že při konverzi měny z marek na eura v Německu v roce 2002 nesplnila společnost GARD svoji administrativní povinnost a nepřepočítala svůj základní kapitál do nově akceptované měny.

Jelikož se ani při jedné přeshraniční fúzi s německou nástupnickou společností nezvyšoval základní kapitál a zároveň všechny fúze byly provedeny formou sloučení, využily zúčastněné strany možnosti nepřeceňovat svůj majetek a závazky na reálné hodnoty, jak je uvedeno v Tabulce 7.

Tab. 7 Ocenění jmění a výměnný poměr při fúzích s německou nástupnickou společností

	Přecenění majetku?	Ocenění jmění zanikající společnosti/společností (kč)	Výměnný poměr	Případně, jaký byl výměnný poměr?
KENN	ne	v účetních hodnotách	ne	---
RICH	ne	v účetních hodnotách	ne	---
DEGI	ne	v účetních hodnotách	ne	---
TECE	ne	v účetních hodnotách	ne	---
SALL	ne	v účetních hodnotách	ne	---
MÖBE	ne	v účetních hodnotách	ne	---
MITU	ne	v účetních hodnotách	ne	---
MSB	ne	v účetních hodnotách	ne	---
SLY	ne	v účetních hodnotách	ne	---
UNIP	ne	v účetních hodnotách	ne	---
GOLF	ne	v účetních hodnotách	ne	---
GARD	ne	v účetních hodnotách	ne	---

Zdroj: Vlastní zpracování autora na základě projektů fúze získané z Obchodního rejstříku.

Všechny majetek i závazky tak německé nástupnické společnosti přebíraly v hodnotách, v jakých je měly české zanikající společnosti vedeny ve svých účetních knihách.

Z důvodu toho, že nedocházelo ke zvyšování základního kapitálu nástupnických společností a ani nedocházelo k přecenění majetku a závazků, nebyl v ani jednom případě stanoven výměnný poměr pro vlastníky zanikajících společností. Primárním důvodem je především skutečnost, že obchodní podíly v zanikajících společnostech byly plně v držení společnosti nástupnické či měly všechny zúčastněné společnosti jednoho stejného či více stejných vlastníků.

Široké škály poznatků při analýze zmíněných 12 česko-německých přeshraničních fúz, které směřovaly směrem z České republiky, bylo dosaženo při rozboru vlivu této transakce na zaměstnanost zanikajících společností, přičemž přehled těchto vlivů názorně ukazuje Tabulka 8.

Tab. 8 Vliv na zaměstnanost fúzí s českou nástupnickou společností

Měly zanikající společnosti zaměstnance?		Měla fúze vliv na jejich zaměstnance?
KENN	ano	pracovní vztahy přecházejí na nástupnickou společnost, negativní vliv žádný
RICH	ano	pracovní vztahy přecházejí na nástupnickou společnost, negativní vliv žádný
DEGI	ne	ne
TECE	ne	ne
SALL	ano	pracovní vztahy přecházejí na nástupnickou společnost, negativní vliv žádný, v ČR vznikne odštěpný závod
	ne	ne
MÖBE	ne	ne
MITU	ne	ne
MSB	ne	ne
SLY	ne	ne
UNIP	ano	pracovní vztahy přecházejí na nástupnickou společnost, negativní vliv žádný
GOLF	ne	ne
GARD	ano	pouze jednatel, žádný negativní vliv u zanikající společnosti

Zdroj: Vlastní zpracování autora na základě projektů fúze získané z Obchodního rejstříku.

Celkem 5 českých zanikajících společností mělo zaměstnance, kteří se vlivem fúze právně stanou zaměstnanci nástupnické společnosti. Žádný negativní dopad na jejich zaměstnanost však nebyl v projektech přeshraničních fúzí identifikován.

V případě fúze SALL, při které zanikalo 7 českých společností, byly zaznamenány obě varianty, tedy že fúze vliv měla i neměla. 6 z těchto společností nemělo zaměstnance, tudíž stanovení vlivu na zaměstnanost by byl irelevantní. Poslední z nich, Sallerova výstavba, spol. s r.o., však již zaměstnance měla. Pracovní vztahy s nimi přešly dle právních podmínek na nástupnickou společnost opět bez jakéhokoliv negativního důsledku, přičemž v České republice vznikl odštěpný závod, skrze který tito zaměstnanci vykonávají svoji činnost pro nástupnickou společnost.

Žádné další společnosti, kromě 5 zmíněných, nemělo dle projektů fúze zaměstnance, tudíž stanovení a vyhodnocení efektu fúze na ně není relevantní.

4.4 Vývoj společností po realizaci přeshraniční fúze

Závěrem bude analyzováno hospodaření společností v účetních obdobích následujících po realizaci zmíněných česko-německých přeshraničních fúzí.

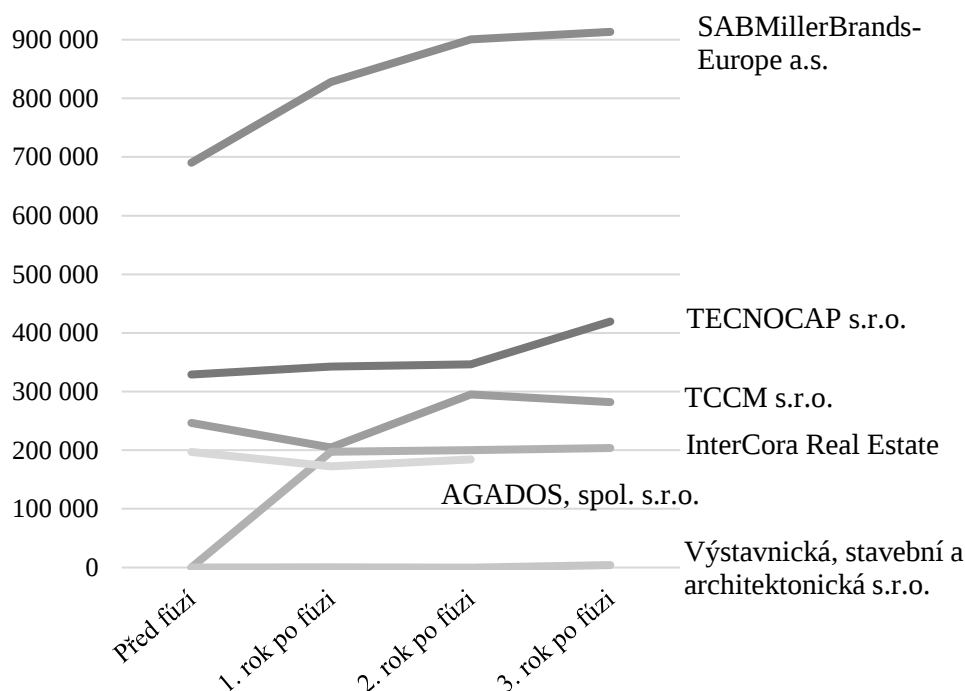
Jak bylo řečeno úvodu článku, zatím se nepodařilo přijít s jednoznačným a obecným přístupem k měření výkonnosti fúzí a akvizic. Pham (2014) ve svém článku uvádí několik různých přístupů k měření výkonnosti. Autor tohoto článku pro zhodnocení závěrů, zda realizace přeshraniční fúze přispěla ke zlepšení výkonnosti podniku a jejího finančního postavení po fúzi, využil účetního přístupu zhodnocení výkonnosti skrze tyto 3 ukazatele – výše vlastního kapitálu společnosti před a po fúzi (tj. celková aktiva společnosti očištěná o dluhy), vývoj tržeb a rentabilita celkového kapitálu. K analýze byly u všech společností využita data vykazovaná ke dni předcházejícímu rozhodný den a data z 3 následujících let po rozhodném dni fúze.

Uskutečněním nejenom přeshraniční, ale také tuzemské fúze se předpokládá její pozitivní dopad na hospodaření podniku. Přeci jenom, fúze jsou realizovány především za účelem vytvoření nějaké vyššího ekonomického celku, zefektivněním řídicího procesu, vyšších zisků či úspore administrativních nákladů. Proto je stanoven předpoklad očekávání, že všechny tři zvolené ukazatele budou provedením fúze zlepšeny.

Z důvodu placeného přístupu k účetním závěrkám německých společností v německém obchodním rejstříku byl sběr dat společností sídlící na území našeho západního souseda zcela omezen. Z tohoto důvodu byla provedena analýza navazujících let pouze těch společností, jejichž zamýšlené sídlo nástupnické společnosti po uskutečnění fúze bylo na území České republiky. Z důvodu nižších vypovídacích schopností a omezeného množství dat byly současně z analýzy vyjmuty ty přeshraniční fúze, které měly stanoven rozhodný den na rok 2020 a později. Jednalo se celkem o 3 fúze s nástupnickými společnostmi VAP Franchising s.r.o., VAP Licensing s.r.o. a Hofmann Holding s.r.o. A nakonec nebyla analyzována také přeshraniční fúze s nástupnickou společností Poděbradská Chance & Trading s.r.o., jelikož tato společnost ve Sbírce listin obchodního rejstříku zveřejnila jako svůj poslední dokument zahajovací rozvahu k rozhodnému dni této přeshraniční fúze, tudíž data z účetních závěrek let následných po fúzi nebyla k dispozici. V konečném důsledku byla tedy provedena analýza výkonnosti podniku po rozhodném dni pouze 6 zbývajících českých nástupnických společností, kterými byly TECNOCAP s.r.o., SABMillerBrandsEurope a.s., TCCM s.r.o., InterCora Real Estate s.r.o., AGADOS, spol. s r.o. a Výstavnická, stavební a architektonická s.r.o.

Prvním zkoumaných ukazatelem byla výše vlastního kapitálu v průběhu zkoumaného období. Vývoj těchto hodnot graficky zobrazuje Obrázek 7.

Obr. 7 Vývoj vlastního kapitálu společností před a po přeshraniční fúzi [tis. Kč]

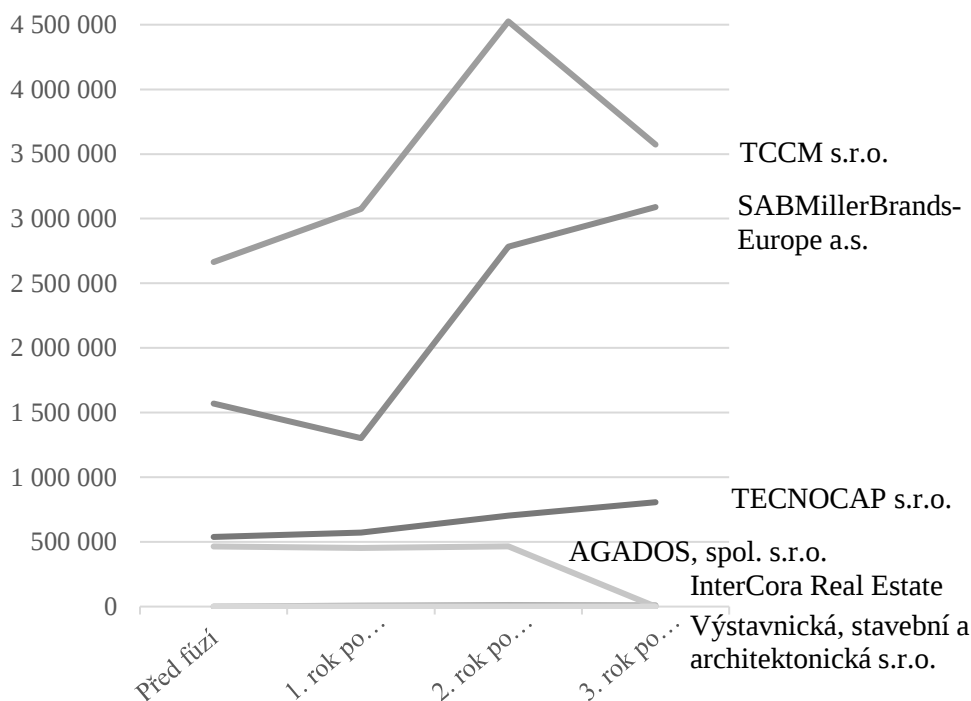


Zdroj: Vlastní zpracování autora na základě účetních závěrek společností získaných z Obchodního rejstříku.

Analýzou vývoje vlastního kapitálu zmíněných společností po uskutečnění přeshraniční fúze nebyl zjištěn jednoznačný kladný dopad na finanční výkonnost nástupnické společnosti v následujících letech po fúzi. Ba naopak, jak lze vidět na Obrázku 7, některým nástupnickým společnostem po fúzi vlastní kapitál v prvním roce po fúzi klesl. Pokud bychom však zhodnotili trend vývoje vlastního kapitálu v průběhu všech let, lze konstatovat, že tento trend je rostoucí, i přesto, že u některých společností byl značnější než u jiných. Celkově však lze stanovit, že realizace přeshraniční fúze měla spíše pozitivní vliv na finanční pozici společnosti a učinit tak závěr, že zde existuje alespoň částečná příčinná souvislost mezi zvyšujícím se vlastním kapitálem společnosti a provedenou fúzí.

Druhým zkoumaným ukazatelem ve sledovaných letech před a po fúzi byl vývoj tržeb společnosti, které byly převzaty z účetních závěrek příslušných společností a zachyceny na Obrázku 8.

Obr. 8 Vývoj tržeb společností před a po fúzi [tis. Kč]



Zdroj: Vlastní zpracování autora na základě účetních závěrek společností získaných z Obchodního rejstříku.

Oproti vývoji vlastního kapitálu v tomto případě nelze konstatovat, že vývoj tržeb všech společností byl fúzí nějak pozitivně ovlivněn. Obrázek 8 sice ukazuje, že společnosti TCCM s.r.o. výrazně vzrostly tržby nástupnické společnosti, obdobně tomu s výjimkou prvního roku bylo i u nástupnické společnosti SABMillerBrandsEurope a.s. Nicméně u ostatních společností nelze nějaký významný kladný dopad do tržeb způsobený uskutečněním přeshraniční fúze pozorovat. Dokonce u některých společností – InterCora Real Estate, AGADOS a Výstavnická, stavební a architektonická – byl naopak pozorován v průběhu následujících let po realizaci fúze pokles tržeb.

Nelze proto jednoznačně stanovit, že uskutečnění fúze mělo nějaký pozitivní dopad na vývoj tržeb nástupnické společnosti, a tím pádem i na výkonnost společností, jelikož byl pozorován trend oběma směry.

S analýzou vývoje tržeb nástupnických společností po přeshraniční fúzi se pojí a souvisí i rentabilita celkového kapitálu – jeden ze základních ukazatelů finanční analýzy.

Tab. 9 Vývoj rentability celkové kapitálu společností před a po fúzi

Rentabilita celkového kapitálu	Před fúzí	1. rok po fúzi	2. rok po fúzi	3. rok po fúzi
TECNOCAP s.r.o.	-0,50 %	-0,62 %	1,38 %	0,34 %
SABMillerBrandsEurope a.s.	7,20 %	-0,52 %	3,86 %	0,82 %
TCCM s.r.o.	2,85 %	3,89 %	4,40 %	4,52 %
InterCora Real Estate s.r.o.	-118,18 %	0,00 %	1,78 %	0,53 %
AGADOS, spol. s r.o.	9,36 %	2,28 %	5,14 %	n/a
Výstavnická, stavební a architektonická s.r.o.	-111,11 %	49,00 %	0,00 %	-0,66 %

Zdroj: Vlastní zpracování autora na základě účetních závěrek společností získaných z Obchodního rejstříku.

Opět však zde z výše uvedených výsledků nelze jednoznačně stanovit, že realizace přeshraniční fúze pozitivně ovlivnila vývoj tohoto ukazatele. Ihned v roce následujícím po rozhodném dni fúze dokonce u některých společností poklesl. Nicméně v dalších letech se ukazatel alespoň částečně stabilizoval.

Ani v případě analýzy rentability celkového kapitálu proto nelze učinit závěr, že uskutečnění přeshraniční fúze mělo pozitivní vliv na ukazatel rentability celkového kapitálu u nástupnických společností.

5 Závěr

Cílem tohoto článku bylo provedení analýzy realizovaných přeshraničních fúzí, jichž byly účastny české společnosti, ve sledovaném období let 2008 až 2020 a následná interpretace zjištěných výsledků. Primární pozornost však byla věnována na podrobnější rozbor přeshraničních fúzí českých a německých společností. K pochopení celé problematiky těchto podnikových kombinací byl v úvodních kapitolách přehledným a stručným způsobem shrnut vývoj evropského práva v této oblasti, jehož pomocí došlo ke sbližování práva v jednotlivých členských státech Evropské Unie a přispělo tak k rozkvětu těchto transakcí.

K analýze přeshraničních fúzí s českým prvkem byla částečně využita data z diplomové práce Anny Sukové (2020), která byla autorem rozšířena o poslední dva roky analyzovaného období – roky 2019 a 2020. Analýzou bylo zjištěno, že ve sledovaných letech 2008 až 2020 společnosti realizovaly celkem 362 přeshraničních fúzí, kterých byla účastna česká společnost, a jejich obliba v čase rostla. Zajímavostí také je, že přibližně 2/3 všech fúzí bylo uskutečněno s českou nástupnickou společností.

Z výše zmíněných dat byly následně podrobněji analyzovány přeshraniční fúze mezi českými a německými společnostmi. Těch bylo ve sledovaných letech 2008 až 2020

uskutečněno „pouze“ 22, přičemž vysoká četnost byla identifikována až v posledních letech analyzovaného období. Avšak zde nebyl dodržen trend zjištěný u všech přeshraničních fúzí s českým prvkem, kdy přes 60 % fúzí směřovalo do České republiky. V rámci česko-německých přeshraničních fúzí bylo rozložení přibližně rovnoměrné (10 fúzí směrem do ČR, 12 směrem do Německa). Následně byly analyzovány jednotlivé prvky těchto česko-německých fúzí jako typ fúze, stanovení rozhodného dne a výměnného poměru, přecenění jmění či vliv fúze na zaměstnanost zúčastněných společností.

V poslední části článku bylo u některých českých nástupnických společností, které se účastnily přeshraniční fúze a ke kterým byla dostupná relevantní data, zkoumáno, zda realizací fúze bylo ve třech letech následujících po rozhodném dni fúze zlepšeno hospodaření a finanční výkonnost společnosti, a to skrze tři ukazatele – vlastní kapitál, celkové tržby a rentabilita celkového kapitálu. Analýzou vlastního kapitálu společností před a po fúzi bylo zjištěno, že vývoj tohoto ukazatele byl fúzí ovlivněn pozitivně, ač u některých byl trend značnější a stabilnější než u jiných. Analýzou dvou výše zmíněných zbývajících ukazatelů však nebyla identifikována jejich jednoznačná příčinná souvislost s přeshraniční fúzí a nelze tedy definitivně konstatovat, že pozitivně ovlivnila tržby a rentabilitu celkového kapitálu všech nástupnických společností. Nicméně i tak lze učinit závěr, že realizací těchto přeshraničních fúzí byl dosažen hlavní účel stanovený v úvodu tohoto článku, tedy vznik určitého vyššího ekonomického celku.

Literatura

BALÍČKOVÁ, A., 2020. *Komparace účetního systému v České republice a ve Spolkové republice Německo*. Bakalářská práce. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta podnikatelská.

BIERMEYER, T., 2013. *Study on the application of the Cross-Border Mergers Directive* [online]. European Commission. [vid. 15. 1. 2022] Dostupné z: <<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/0291c60a-df7a-11e5-8fea-01aa75ed71a1/language-en>>. doi: 10.2780/96404.

FREDERICS, R., ARATA, J., 1987. *Annual Banking Industry Compensation Review*. Montgomery Securities.

HLAVÁČ, J., 2020. *Přeshraniční fúze – vývoj 2008-2019* [online]. [vid. 7. 2. 2022]. Dostupné z: <<https://www.tpa-group.cz/cs/preshranichni-fuze-vyvoj-2008-2019/?cn-reloaded=1>>.

KISLINGEROVÁ, E., aj., 2007. *Manažerské finance*. 2. přepracované a rozšířené vydání. Praha: C. H. Beck.

LANGOVÁ, V., OTAVOVÁ, M., 2017. Přeshraniční fúze visegradské skupiny, na kterých se podílely české podniky. *ACTA STING*. Sv. 2017, č. 3, s. 25–39.

Marek, P.: *Analýza přeshraničních fúzí českých společností s primárním zaměřením na česko-německé*.

LUKEŠ, J., 2020. Řádné ekonomické důvody realizace fúzí z pohledu daňového práva a ekonomie. *Český finanční a účetní časopis*. Roč. 15, č. 2, s. 27–42. doi: 10.18267/j.cfuc.545.

MAASTRICHT UNIVERSITY, 2020. *Report of Cross-border Corporate Mobility in the EU. Empirical findings 2020 – 1st edition* [online]. [vid. 15.1.2022]. Dostupné z: <<https://www.maastrichtuniversity.nl/research/item/research/cross-border-corporate-mobility-eu>>.

MS ČR [Ministerstvo spravedlnosti ČR], 2022. *Veřejný rejstřík a Sbírka listin* [online]. [vid. 26. 2. 2022]. Dostupné z: <<https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik>>.

MV ČR [Ministerstvo vnitra ČR], 2022. *Obchodní věstník – Portál veřejné správy* [online]. [vid. 26. 2. 2022]. Dostupné z: <<https://ov.gov.cz/>>.

NĚMECKO, 2021. *Umwandlungssteuergesetz (UmwStG)*. In: Federal Law Gazette I s. 660. Dostupné také z: <https://www.gesetze-im-internet.de/umwstg_1995/BJNR326710994.html#BJNR>.

NĚMECKO, 2021. *Umwandlungsgesetz (UmwG)*. In: Federal Law Gazette I s. 3210; 1995 I s. 428. Dostupné také z: <https://www.gesetze-im-internet.de/umwg_1995/index.html>.

PHAM, H. L., 2014. Metody měření výkonnosti/efektivnosti přeshraničních fúzí a akvizic. *Český finanční a účetní časopis*. Roč. 9, č. 3, s. 122–131. doi: 10.18267/j.cfuc.413.

PLUCAROVÁ, I., SKÁLOVÁ, J., 2017. Přeshraniční fúze na vzestupu – nebo ne? *Český finanční a účetní časopis*. Roč. 12, č. 1, s. 71–87. doi: 10.18267/j.cfuc.493.

SKÁLOVÁ, J., 2010. *Účetní, právní a daňové aspekty přeshraničních fúzí v Evropské Unii*. Disertační práce. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta financí a účetnictví. Dostupné také z: <https://vskp.vse.cz/27943_ucetni_danove_apravni_aspekty_preshranicnich_fuzi_vevropske_unii>.

SKÁLOVÁ, J., 2019. *Účetní a daňové souvislosti přeměn obchodních společností*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR.

SKLENÁR, R., 2016. *Přeshraniční fúze v Evropské Unii – právní a účetní aspekty se zaměřením na ČR a Kypr* [online]. Disertační práce. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta financí a účetnictví. Dostupné také z: <<https://vskp.vse.cz/55452>>.

SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2005/56/ES ze dne 26. října 2005 o přeshraničních fúzích kapitálových společností. In: Úřední věstník, L 173, 12.6.2014. Dostupné také z: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02005L0056-20140702>>.

SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2011/35/EU ze dne 5. dubna 2011 o fúzích akciových společností. In: Úřední věstník Evropské Unie, L 110. Štrasburk, 5. 4. 2011. Dostupné také z: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=cellar%3Aecdffa717-7ccc-41f2-842f-a028aeedb57b>>.

SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2017/1132 ze dne 14. června 2017 o některých aspektech práva obchodních společností (kodifikované znění). In: Úřední věstník Evropské Unie, L 169. Štrasburk, 14. 6. 2017. Dostupné také z: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=celex%3A32017L1132>>.

SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2019/2121 ze dne 27. listopadu 2019, kterou se mění směrnice (EU) 2017/1132, pokud jde o přeshraniční přemístění sídla, fúze a rozdělení. In: Úřední věstník Evropské Unie, L 321. Štrasburk, 27. 11. 2019. Dostupné z: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32019L2121>>.

SUKOVÁ, A., 2020. *Účetní a daňové souvislosti přeshraničních fúzí.* Diplomová práce. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta financí a účetnictví. Dostupné také z: <https://vskp.vse.cz/79027_ucetni_adanove_souvislosti_preshranicnich_fuzi>.

Analysis of cross-border mergers of Czech companies with a primary focus on Czech-German

Patrik Marek

Abstract:

This article focuses on cross-border mergers carried out between 2008 and 2020 with Czech companies, while in the introduction the reader is introduced to the entire issue of cross-border mergers together with the definition of the reasons for this transaction.

For a clear definition of adequate and currently valid legislation in this area, the historical development of the essential European directives regulating mergers and their amendments until the beginning of 2022 is presented in Chapter 2, with the determination of the obligations that companies incur when carrying out a cross-border merger.

A substantial part of the text is focused on the analysis of the total number of cross-border mergers that were implemented with Czech companies in the years specified above. The total frequency is then broken down and analyzed according to the individual member states in which the company participating in the cross-border merger with the Czech company had its headquarters, and the basic parameters of the merger were examined.

The greatest attention is paid to the mergers of Czech and German companies, which are expected to be very frequent due to the geographical location of both countries, and to the analysis of the individual elements of a cross-border merger according to the completed merger project.

The last part of the entire text deals with the evaluation of the management and performance of companies in the years following the chosen decisive date of the merger of the companies participating in the Czech-German cross-border merger.

Keywords: Cross-border merger; The Tenth Directive; Analysis of implemented mergers.

JEL Classification: G34, K22, M41.